

EDITH SÖDERGRAN

SAMLEDE
DIGTE

Oversat af
Peer Sibast

Illustreret af
Maria Thorsen

Efterskrift af
Mark Hebsgaard

Indledende bemærkning

*At min digtning er poesi kan ingen benægte, at den er
vers vil jeg ikke påstå. Jeg har forsøgt at bringe
visse mødstræbende digte ind under en rytme og har
derved fundet ud af, at jeg kun ejer ordets og bille-
dets evne i fuld frihed, dvs. på rytmens bekostning.
Mine digte skal tages som skødesløse håndtegninger.
Hvad indholdet angår, da lader jeg mit instinkt op-
bygge hvad mit intellekt i afventende holdning er
vidne til. Min selsvikkethed beror på, at jeg har op-
daget mine dimensioner. Det er ikke min sag at gøre
mig mindre end jeg er.*

E.S.

Dagen blir kølig...

I

Dagen blir kølig mod aften...
Drik varmen af min hånd,
min hånd har vårens varme blod.
Tag min hånd, tag min hvide arm,
tag mine smalle skuldres længsel...
Forunderligt at føle,
en eneste nat, en nat som denne,
dit tunge hoved mod mit bryst.

II

Du kastede din kærligheds røde rose
i mit hvide skød -
i mine hede hænder knuger jeg
din kærligheds røde rose som visner snart...
O du hersker med kolde øjne,
jeg tager mod den krone du rækker mig,
som bøjer mit hoved ned mod mit hjerte...

III

Jeg så min herre for første gang idag,
skælvende genkendte jeg ham straks.
Nu føler jeg allerede hans tunge hånd
på min lette arm...
Hvor er min klingre jomfrulatter,
min kvindefrihed med højt løftet pande?
Nu føler jeg allerede hans faste greb
om min skælvende krop,
nu hører jeg virkelighedens hårde klang
mod mine sarte, sarte drømme.

IV

Du søgte en blomst
og fandt en frugt.
Du søgte en kilde
og fandt et hav.
Du søgte en kvinde
og fandt en sjæl -
du er skuffet.

Til en ung kvinde

Aldrig har et frygt øjekast bedraget.
Hold mandens hjerte i dine uerfarne barnefingre,
drag mandens luer ind i dine øjnes isgemak!
Du tror på kærligheden som på himmerige.
Han skal skænke dig sit hjerte, et rige og alle
forårets blomster,
og du giver ham din længsels lette slør som gør
det fjerne blåt.
Endnu har dit åndedræt ikke rørt ved hans lykkes
sitrende lys.
Endnu har dit øje ikke udmålt dybden i hans tro.
Endnu har dine fødder ikke betrådt hans skæbnes
lukkede kredse;
det er dig endnu det samme om han er rød eller blå.

Men der kommer en dag hvor du hænger fast
ved ham som en blomst ved sin stilk,
hvor hans skumring er dit lys og hans tørke
er din kilde,
hvor du flakker om i gangene på et vidtstrakt slot
og føler at du elsker,
at han ene lever af din renheds hvide brød,
at hans blod kun strømmer i din moderlige
ømheds bækken.
Det skal være tungt og underfuldt og hårdt og
uadskilleligt.

(1916)

Fjernt fra lykken ligger jeg på en ø i havet og sover.
Tågerne stiger og flygter og vinden skifter,
jeg drømmer urolige drømme om krig og bakkanaler,
at min elskede står på et skib og ser
på flyvende svaler og ingen længsel føler!
Der er noget tungt i hans indre som ikke kan bevæge sig,
han ser skibet glide ind i den modvillige fremtid,
den skarpe køl skære sig ind i den modstræbende skæbne,
vinger bærer ham ind i det land hvor alt
hvad han gør er forgæves,
i de tomme, ørkesløse dages land langt borte fra skæbnen...

Jeg er ingen kvinde. Jeg er et neutrum.
Jeg er et barn, en page og en rask beslutning,
jeg er en leende stribe skarlagenssol...
Jeg er et net for alle glubske fisk,
jeg er en skål for alle kvinders ære,
jeg er et skridt mod tilfældigheden og fordærvet,
jeg er et spring i friheden og selvet...
Jeg er blodets hvisken i mandens øre,
jeg er sjælens febergy, kødets længsel og vægren,
jeg er indgangsskilt til nye paradiser.
Jeg er en flamme, søgende og kæk,
jeg er et vand, dybt men dristigt helt til knæene,
jeg er ild og vand i ærlig sammenhæng på frie vilkår...

Skovens lyse datter

Var det ikke igår
skovens lyse datter fejrede sit bryllup
og alle var så lykkelige?
Hun var den lette fugl og den lyse kilde,
hun var den skjulte vej og den leende busk,
hun var den berusede, frygtløse sommernat.
Hun var ublufærdig, lo så overgivent,
for hun var skovens lyse datter;
hun havde lånt gøgens instrument
og gik spillende fra sø til sø.

Da skovens lyse datter fejrede sig bryllup
var der ingen ulykkelige på jorden:
skovens lyse datter ejer ingen længsel,
hun er blond og opfylder alle drømme,
hun er bleg og vækker alles begær.
Da skovens lyse datter fejrede sit bryllup
stod granerne fornøjede på højen
og fyrrerne så stolte på den stejle brink
og enebærbuskene så glade på den sollyse skrænt,
og alle små blomster havde hvide kraver på.
Da lod skovene frøene falde i menneskers hjerter,
de glitrende søer flød i deres øjne
og de hvide sommerfugle flagrede uophørligt forbi.

Vi kvinder

Vi kvinder, vi er så nær den brune jord.
Vi spørger gøgen hvad den venter sig af våren,
vi slår armene om fyrrens nøgne stamme
og forsker efter tegn og råd i solnedgangen.

Jeg elskede en mand engang, han troede på ingenting...
Han kom en kold dag med tomme øjne,
han gik en tung dag med glemsel over panden.
Hvis mit barn ikke lever, da er det hans...

Den spejlende brønd

Skæbnen sagde: hvid skal du leve eller rød skal du dø!

Men mit hjerte vedtog: rød skal jeg leve.

Nu bor jeg i landet hvor alt er dit, døden træder aldrig ind i dette rige.

Hele dagen sidder jeg med armen hvilende

på brøndens marmor,

når man spørger mig om lykken har været her,

ryster jeg på hovedet og ler:

lykken er langt borte, dér sidder en ung kvinde

og sømmer et barnetæppe,

lykken er langt borte, dér går en mand i skoven

og tømmer sig en hytte.

Her vokser røde roser om de bundløse brønde,

her spejler skønne dage deres lattermilde træk

og store blomster taber deres skønneste blade...

Sangen om de tre grave

Hun sang i skumringsmørket på det dugvåde gærde:
I sommer vokser der tre rosenbuske på tre grave.

I den første grav ligger der en mand –
han sover tungt...

I den anden ligger der en kvinde med sorgfulde træk –
hun holder en rose i hånden.

Den tredje grav er en åndegrav og den er usalig,
der sidder hver aften en dyster engel og synger:
at undlade er utilgiveligt!

Jeg, min egen fange, siger:
livet er ikke foråret klædt i lysegrønt fløjli
eller et kærtegn som man sjældent får,
livet er ikke en beslutning om at gå
eller to hvide arme som holder én tilbage.
Livet er den snævre ring som holder os fanget,
den usynlige kreds vi aldrig overskrider,
livet er den nære lykke som går os forbi,
og tusinde skridt vi ikke evner at tage.
Livet er at foragte sig selv
og ligge ubevægelig på bunden af en brønd
og vide at solen skinner deroppe
og gyldne fugle flyver gennem luften
og de lynsnare dage skyder forbi.
Livet er at vinke et kort farvel og gå hjem og sove...
Livet er at være en fremmed for sig selv
og en ny maske for hver og én som kommer.
Livet er at omgås tankeløs med egen lykke
og at støde det eneste øjeblik bort,
livet er at tro sig svag og intet turde.

O hvor er helvede herligt!
I helvede taler ingen om døden.
Helvedes mure hviler i jordens indre
og smykkes med glødende blomster...
I helvede siger ingen tomme ord...
I helvede har ingen drukket og ingen sovet
og ingen hviler og ingen sidder stille.
I helvede taler ingen, alle skriger,
dér er tårer ikke tårer og alle sorger er uden kraft.
I helvede bliver ingen syge og ingen trættes.
Helvede er uforanderligt og evigt.

Jeg har intet andet end min lysende kappe,
min røde uforfærdethed.
Min røde uforfærdethed går på eventyr
i usle lande.

Jeg har intet andet end min lyre under armen,
mit hårde strengespil;
min hårde lyre klunger for folk og fæ
på alfarvej.

Jeg har intet andet end min stolte krone,
min voksende stolthed.
Min voksende stolthed tager lyren under armen
og hilser farvel.

Hvad venter tyren?
Min karakter er en rød dug.
Ser jeg ikke blodsprængte øjne,
hører jeg ikke korte, hivende åndedrag,
skælver jorden ikke under rasende hove?
Nej.
Tyren har ingen horn.
Han står ved krybben
og tygger stædigt sit seje hør.
Ustraffet flagrer den rødeste dug for vinden!

Landet som ikke er

Der er ingen som har tid i verden
udover Gud alene.
Og derfor kommer alle blomsterne til Ham
og den sidste blandt myrerne.

Forglemmigejen ber Ham om renere glans
i sine blå øjne
og myren ber Ham om større kraft
til at gribe om strået.
Og bierne ber Ham om stærkere sejrssang
blandt purpurøde roser.

Og Gud er med i alle sammenhænge.
Da konen uventet mødte sin kat ved brønden
og katten sin madmor.
Det var en stor glæde for dem begge,
men allerstørst var glæden over at Gud
havde ført dem sammen
og skænket dem dette underfulde venskab
i fjorten år.

Undertiden fløj en rødstjert op fra rønnen
ved brønden,
lykkelig for at Gud havde skærmet den mod
jægerens klør.
Men en lille orm så i en dunkel drøm
månens segl kløve dens væsen i to dele:
den ene var ingenting,
den anden var alt og Gud selv.

Jeg længes mod landet som ikke er,
for alt det som er er jeg træt af at begære.
Månen fortæller mig i sølvklare runer
om landet som ikke er.
Landet hvor alt hvad vi ønsker bliver underfuldt til,
landet hvor alle vore lænker falder,
landet hvor vi køler de sårede pander
i månens dugg.
Mit liv var en hed illusion.
Men ét har jeg fundet og ét har jeg virkelig vundet –
vejen til landet som ikke er.

I landet som ikke er
dér går min elskede med funklende krone.
Hvem er min elskede? Natten er mørk
og stjernerne skælver som svar.
Hvem er min elskede? Hvad er hans navn?
Himlene hvælver sig højere og højere,
og et menneskebarn drukner i endeløse tåger
og ved intet svar.
Men et menneskebarn er intet andet end vished.
Og det strækker sine arme højere end alle himle.
Og der kommer et svar: Jeg er den du elsker
og altid skal elske.